

ความหมาย ความสำคัญและธรรมชาติของปรัชญา

1

ผศ.ดร. สีน งามประโคนและคณะ

ความหมายของปรัชญา

2

- ปรัชญา

เป็นศัพท์บัญญัติของ พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ โดยตรงแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “**Philosophy**”

ความหมายของปรัชญา (ต่อ)

3

- **Philosophy** มาจากรากศัพท์ภาษาละติน 2 คำ คือ

Philo แปลว่า ความรัก

Sophia แปลว่า ความรู้ / ความปราดเปรื่อง

Philosophy = ความรักในความรู้หรือปัญญา (The Love of Wisdom)

- **ปรัชญา** มาจากรากศัพท์ภาษาสันสกฤต 2 คำ คือ

ชฺญา = ความรู้

ปฺร = รอบ / ประเสริฐ

ปรัชญา = ความรู้อันประเสริฐหรือความรู้รอบ

ความหมายของปรัชญา (ต่อ)

4

- จากความหมายของศัพท์ พอสรุปได้ว่า ปรัชญา หมายถึง

1. คิดแก้ปัญหาในเรื่องที่ยังติดใจสงสัย

2. การใช้ปัญญาคิดหาคำตอบในเรื่องที่สงสัย

3. การใช้ปัญญาคิดหาความรู้ด้วยเหตุผล

- กล่าวได้ว่า

ศาสตร์ทั้งหลายมีปัญหาที่มนุษย์ยังสงสัยและก็พยายามหาคำตอบในเรื่องที่สงสัยด้วยการใช้ปัญญาตรึกตรองด้วยเหตุและผล

มูลเหตุเกิดปรัชญา

5

- เกิดจากความประหลาดใจ (Wonder) และความใฝ่รู้ (Curiosity) ของมนุษย์ในเรื่อง**ภยธรรมชาติ**
- โดยตั้งคำถามว่าความจริงคืออะไร เราจะอธิบายความเปลี่ยนแปลงในสิ่งทั้งหลายได้อย่างไร
- ในที่สุดคนสมัยนั้นเชื่อว่าภยธรรมชาติเกิด**จากเทพเจ้าบันดาล** ดังนั้นหน้าที่ของมนุษย์**ต้องเอาใจเทพ**เพื่อให้ท่านบันดาลในสิ่งที่ตนปรารถนา ซึ่งแม้ในปัจจุบันคำตอบจะเปลี่ยนแปลงไป แต่**นี่คือจุดเริ่มต้นของความคิดด้านปรัชญาในการแสวงหาความจริง**

เป้าหมายสูงสุดในการเรียนปรัชญา

6

- สรุปว่าปรัชญา

คือ การคิด การใช้ปัญญาในการแก้ปัญหาชีวิตด้วย

เหตุผล

ความสำคัญของปรัชญา

7

- อริสโตเติล (Aristotle) นักปราชญ์เมธีผู้ยิ่งใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของกรีซในสมัยโบราณได้กล่าวว่า

“ความประหลาดใจนั่นเองที่เป็นเหตุทำให้มนุษย์ในสมัยก่อนได้นึกตรึกตรองในเชิงปรัชญาเช่นเดียวกับมนุษย์ในปัจจุบัน เริ่มต้นจากปัญหาภัยธรรมชาติขยายกว้างออกไปทีละน้อย ๆ พร้อมกับเพิ่มความสงสัยมากขึ้นจากภัยธรรมชาติไปเป็นปัญหาพฤติกรรมมนุษย์ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เป็นต้น”

ความสำคัญของปรัชญา (ต่อ)

8

- เฮอ์มันน์ ลอตเซ (Herman Lotze) กล่าวว่า **Philosophy เป็น สรรพวิชา** เช่น คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ ฟิสิกส์ เป็นต้น
- เอพิคิวรุส (Epicurus) ได้กล่าวว่า “**เมื่อยังหนุ่มอยู่กขอย่าได้ละเลยในการศึกษาปรัชญาเลย และเมื่ออยู่ในวัยชราก็ขอย่าได้ท้อแท้เบื่อหน่ายในการศึกษาปรัชญาเช่นกัน... เพราะพวกเขาจะไม่มีความวิตกใด ๆ เกี่ยวกับอนาคตเลย”**

แนวคิดของปรัชญา

9

- แนวคิดของปรัชญามีความสัมพันธ์กับการศึกษา 2 ทางคือ

1. ปรัชญาสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
2. ปรัชญาสัมพันธ์กับชีวิต

ทำไมจึงเรียนปรัชญา

10

- ต้องการเข้าใจ โลกและธรรมชาติ เป็นแรงบันดาลใจ
- อยากศึกษาจุดมุ่งหมายของชีวิตว่าคืออะไรและเราควรมีชีวิตอย่างไร
- อยากฝึกใช้ปัญญาศึกษาหาคำตอบในเรื่องที่สงสัย
- อยากแสวงหาความรู้

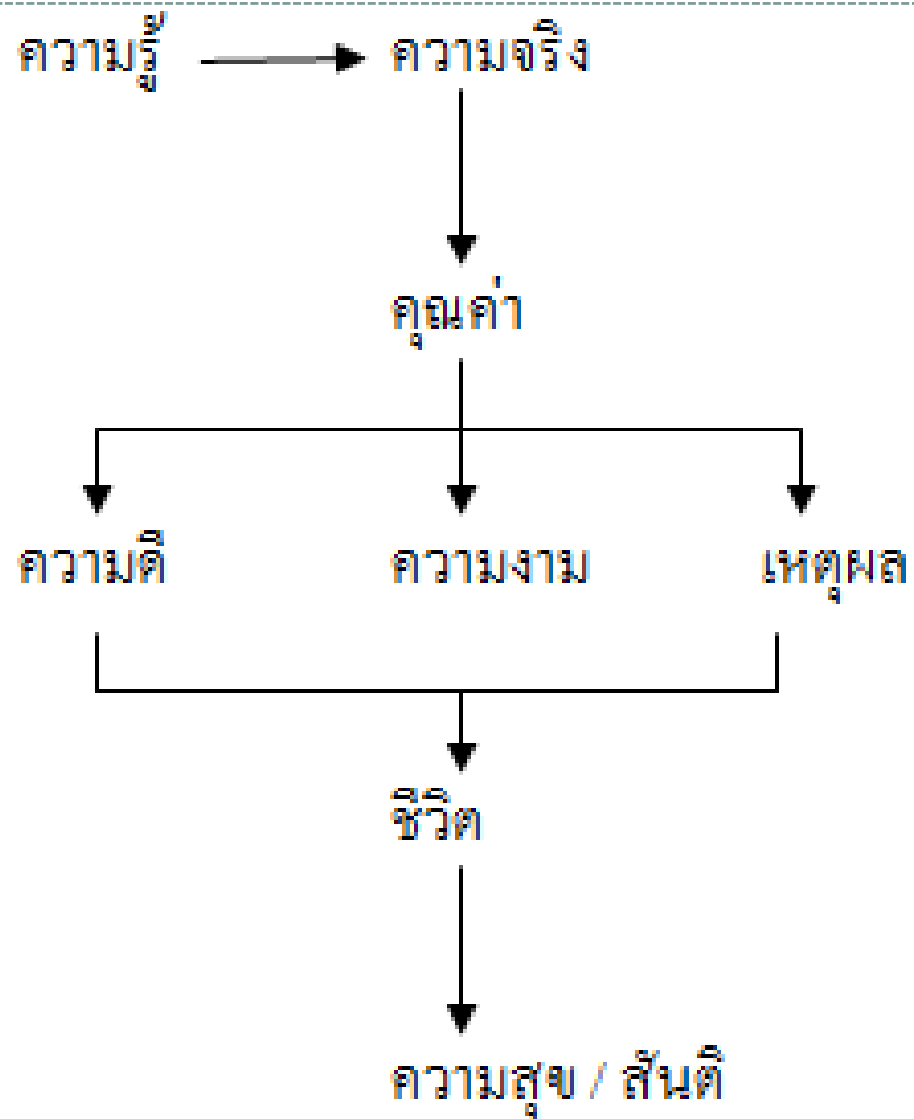
นักปรัชญาคือ นักผจญภัยทางความคิดและจิตใจ

คุณค่าทางปัญญา

11

- 1. แสวงหาความรู้ (ญาณวิทยา)
- 2. แสวงหาความจริง (อภิปรัชญา)
- 3. แสวงหาคคุณค่า (คุณวิทยา)
 - คุณค่าของความดี (จริยศาสตร์)
 - คุณค่าของความงาม (สุนทรียศาสตร์)
 - คุณค่าของเหตุผล (ตรรกศาสตร์)

สรุป

เครื่องมือของนักปรัชญา

13

1. ใช้เหตุผล

2. ศรัทธา

3. ช่างสังเกต

4. รู้จักคิด

บทบาทแนวคิดของปรัชญากับชีวิต

14

1. การใช้ปัญญากับการแก้ปัญหาชีวิต
2. ใช้กระบวนการทางปัญญาในการดำเนินชีวิตและการศึกษาหาความรู้
3. ความรู้ทางปรัชญาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเอง สังคมและประเทศชาติ

วิธีการเรียนปรัชญาให้เข้าถึงความคิดทางปรัชญา

15

1. เริ่มต้นรัก / ชอบ (ฉันทะ)
2. ขยัน + อดทน (วิริยะ)+ ขันติ)
3. คิดวิเคราะห์ (จิตตะ)
4. ประยุกต์นำไปใช้ (วิมังสา)

ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์

ปัญหาสัมมนา

16

1. ความรู้ลักษณะใดถือว่าเป็นเรื่องดี
2. ความรู้ที่ประเสริฐเป็นอย่างไร
3. มนุษย์มีปัญหาด้านใดบ้าง
4. การแก้ปัญหาวัยรุ่นไม่รักการเรียน
5. การแก้ปัญหาล้างแควดล้อม
6. การเข้าใจสภาพแวดล้อม
7. จุดมุ่งหมายของชีวิต
8. คุณค่าของความดี
9. คุณค่าของความงาม
10. คุณค่าของเหตุผล
11. การเรียนให้มีความสุข

จงเติมคำถามต่อไปนี้ให้สมบูรณ์

17

1. Philosophy =

Philo =

Sophia =

2. ปรัชญา =

ปร =

ชญ =

3. จุดแรกของปัญหาปรัชญาคืออะไร (ภัยธรรมชาติ / พฤติกรรมมนุษย์)

4. เป้าหมายสูงสุดของการเรียนปรัชญา (การใช้ปัญญา / การใช้ไสยศาสตร์)

- สัปดาห์ที่ ๓ เรียนเรื่อง ปรัชญาอริสโตเติล
- ขอให้นักศึกษาไปศึกษาด้วยตนเอง ในทาง **Internet** หรือ อ่านหนังสือ

- หัวข้อสัมมนาสัปดาห์ที่ ๓
- ๑. การศึกษาทำให้คนฉลาด ๒. ผลของการพยายามศึกษาทำให้มีความสุข
- ๓. ความยุติธรรม ๔. การรักธรรมชาติ
- ๕. เหตุผลทำให้เข้าใจความจริง ๖. การรู้จักประมาณตน
- ๗. ความซื่อสัตย์ ๘. จริยธรรมสร้างความสุข
- ๘. ความฉลาดสร้างได้ ๑๐. การพัฒนาตนกับการศึกษา
- ๑๑. ทำอย่างไรให้มองเห็นความสำคัญของการเรียน